

Zápisnica z Valného zhromaždenia Učenej spoločnosti Slovenska konaného 18.05.2021

Miesto konania:

Dištančnou formou cez aplikáciu zoom

Prítomní:

- akademičky a akademici UčSS (52)
- hosť - prof. JUDr. Ján Svák CSc. - riaditeľ odboru na Ministerstve spravodlivosti SR spoluzakladateľ Učenej právnickej spoločnosti a člen SKVH
- asistentka UčSS

(podľa prezenčnej listiny)

Program Valného zhromaždenia UčSS

1. Úvodný príhovor predsedu UčSS
2. Prehľad činnosti UčSS od ostatného VZ UčSS
3. Prezentácia Zámeru Rady Učenej spoločnosti Slovenska
4. Stanovisko prof. Stanislava Kmeťa: Tézy v prospech nezávislej učenej spoločnosti
5. Diskusia
6. Rôzne
7. Záver

1. Úvodný príhovor predsedu UčSS

Zasadnutie otvoril predseda UčSS, Prof. P. Moczo. Na úvod si členovia UčSS minútu ticha uctili pamiatku zosnulého RNDr. Petra Komadela, DrSc. Následne prof. Moczo oboznámil Valné zhromaždenie s programom, ktorý navrhla Rada UčSS.

2. Prehľad činnosti UčSS od VZ 26.11.2020

Napriek pandémie Rada UčSS plynulo zabezpečovala riadne fungovanie a viaceré aktivity i činnosti, ktoré prezentoval prof. P. Moczo:

- Členovia UčSS aktívne publikovali v médiách a vyjadrovali sa k aktuálnym otázkam, ktoré súviseli s postavením slovenskej vedy a vedcov v spoločnosti. Portál Aktuality.sk publikoval dva komentáre prof. P. Mocza „Hrozí, že politici fond obnovy premrhajú?“ a „Zemetrasenie a osvietený premiér“, ďalej „Výročný príhovor predsedu UčSS“ s názvom „Historická zodpovednosť politikov, vedcov a učiteľov“ a „Vyhlásenie UčSS odsudzujúce dehonestujúce útoky na odborníkov“. Akademik Fedor Čiampor bol v decembri 2020 hosťom relácie TA3 Štúdio TA3, kde sa vyjadril k téme očkovania na Slovensku.
- Predseda UčSS bol spolusignatárom Vyhlásenia slovenských vedeckých inštitúcií „Dôverujme vedcom a vedkyniam“ .
- Rada UčSS podporila vyhlásenie UK v Bratislave k autonómii VŠ.
- Bola vytvorená nová rubrika „Veda, výskum – naša šanca“ na portáli Aktuality.sk, ktorá vznikla v spolupráci predsedu UčSS, prof. Mocza, a šéfredaktora portálu Aktuality.sk. Doposiaľ bolo v rámci rubriky uverejnených osem príspevkov, ktorých autormi boli akademičky a akademici UčSS spolu s ďalšími významnými slovenskými vedcami. Doterajšia sledovanosť tejto rubriky je 60 900 vzhľadnutí.

- Prof. Moczo zhodnotil, že pretrvávajúca pandémia COVID-19 ovplyvnila činnosť UčSS a že jej potenciál v pôsobení na verejnosť a politikov je väčší.

3. Prezentácia Zámeru Rady Učenej spoločnosti Slovenska

Prof. P. Moczo predstavil členom UčSS Zámer Rady UčSS, podľa ktorého by Slovensko, podobne ako iné štáty, malo mať učenú spoločnosť (US), ktorá by združovala vynikajúcich vedcov Slovenska, a v tomto zmysle by reprezentovala vedeckú komunitu Slovenskej republiky:

- US by mala byť zo všetkých hľadísk rovnakou vo vzťahu k všetkým vedcom Slovenska.
- US by teda nemala patriť ani jednej z inštitúcií vedy a výskumu.
- Žiadna konkrétna inštitúcia by nemala mať a nemala uplatňovať žiadny „vlastnícky“ či „nadriadený“ vzťah k US.
- US by mala patriť celej slovenskej spoločnosti a mala by byť zriadená osobitným zákonom.
- Všetci vedci Slovenska a všetci občania Slovenska by mali mať možnosť vnímať US ako zo všetkých hľadísk spoločného reprezentanta vynikajúcich vedcov Slovenska.

4. Stanovisko prof. Stanislava Kmeťa: Tézy v prospech nezávislej spoločnosti

Prof. P. Moczo následne prezentoval stanovisko prof. Ing. Stanislava Kmeťa, DrSc., rektora TUKE. Uviedol, že o stanovisko požiadal prof. Kmeťa ako rektora jednej z výskumných univerzít a zároveň doktora vied. V stanovisku bola vyzdvihnutá dôležitosť nezávislého celoštátneho postavenia Učenej spoločnosti. Nezávislá Učená spoločnosť Slovenska by mohla byť garantom objektívneho a nezáujatého prístupu k vzdelávaniu, etickým otázkam vedy, výskumu a tvorivej činnosti. Podľa jeho názoru by sa Učená spoločnosť Slovenska, budovaná na princípoch nezávislosti, mohla stať silným motivačným nástrojom pre mladú generáciu vedcov a mohla by prispieť k eliminácii odlivu mladých najtalentovanejších vedcov do zahraničia.

5. Diskusia

Následne predseda UčSS vyzval členov na diskusiu. Predseda SAV, prof. P. Šajgalík, zareagoval, že je nemysliteľné, aby sa na pôde učenej spoločnosti pri SAV vyvíjala takáto aktivita a vyzval prof. P. Samuelyho, aby prečítal stanovisko predsedníctva SAV. V ňom predsedníctvo SAV prezentovalo postoj svojich orgánov, podľa ktorého SAV má záujem zachovať učenú spoločnosť pri SAV tak, ako je to v súčasnosti a naopak nemá záujem dávať priestor tomu, aby sa na pôde SAV vyvíjala aktivita, ktorá by viedla ku založeniu novej učenej spoločnosti. Prof. Šajgalík vytkol, o.i., že členom neboli zaslané podklady 2 týždne pred VZ. Prof. Moczo uviedol, že došlo k procedurálnemu pochybeniu jeho i celej Rady. Poznamenal, že ak by bolo stretnutie nazvané pracovnou schôdzou, bolo by procedurálne všetko v poriadku.

Prof. Bukovský zhodnotil, že vytvoriť učenú spoločnosť, ktorá bude nezávislým orgánom je náročné. Vyjadril sa, že rovnako ako v minulosti i teraz patrí k tým, ktorí si myslia, že nemá

zmysel mať dve spoločnosti. Tiež poznamenal, že z jeho pohľadu mala o tomto návrhu najskôr prebehnúť diskusia so SAV. Prof. P. Samuely a prof. J. Noga dodali, že vnímajú tento zámer ako nepraktický aj vzhľadom na ich presvedčenie, že záštita pod SAV má pre UčSS výhody.

Prof. Breier namietal proti zámeru otázkou, v čom by mala byť výhoda inštitucionálne nezávislej US. Prof. J. Koppel poznamenal, že je veľmi ťažké sa bez predchádzajúceho preštudovania príslušných materiálov vyjadriť k tomuto zámeru. Preto navrhol, aby boli materiály zaslané členom UčSS a aby sa členovia následne vrátili k diskusii, ktorej záverom by bolo buď, že sa UčSS týmto zámerom zaoberať nebude, alebo ho naopak bude ďalej rozvíjať. Podľa prof. M. Valka má táto iniciatíva svoj potenciál a tiež si myslí, že stojí za to, aby sa o nej diskutovalo s tým, že budú zaslané všetky podklady aj spolu s návrhom financovania. Po preštudovaní zámeru a návrhu jeho realizácie možno pokračovať v diskusii. Naopak, Dr. S. Štolc sa vyjadril, že nevidí nedostatok UčSS v tom, že je naviazaná na SAV a tiež nevidí výhody, ktoré by priniesla nezávislosť od SAV. Na väčšinu príspevkov reagoval prof. Moczo tým, že výhody sú jasne uvedené v prezentovanom zámere. Uviedol, že vo funkcii predsedu UčSS si mohol viackrát uvedomiť dôsledky podriadenosti UčSS Slovenskej akadémii vied.

K prebiehajúcej diskusii sa pripojili aj členovia Rady UčSS. Ing. I. Lacík poznamenal, že stanovisko P SAV je očakávané, avšak je ťažké pozeráť sa na spôsob, ktorým diskusia k tejto téme momentálne prebieha. Vníma ako progres pre vedu, keď UčSS nebude pod hlavičkou jednej inštitúcie. Podľa neho by tento názor mal byť diskutovaný zo všetkých strán a bolo by potrebné si povedať, čo bude ďalším krokom. Tiež vyjadril súhlas s pripomienkou prof. Koppela, že materiály by mali byť zaslané členom UčSS. Prof. M. Bátorová sa vyjadrila k preňu prekvapivo konfrontačnému spôsobu prebiehajúcej diskusie, keďže členovia UčSS majú právo na uvažovanie a predkladanie návrhov rozličného typu. Navrhla uzavrieť prebiehajúcu diskusiu do doby, kým nebudú všetci členovia UčSS oboznámení s pracovným materiálom. Prof. I. Podlubný poznamenal, že ide o prirodzený vývoj a že v iných krajinách, napríklad vo Veľkej Británii, Belgicku, Španielsku, Fínsku, atď., nie je učená spoločnosť viazaná na žiadnu výskumnú organizáciu alebo univerzitu. Prof. O. Križanová tiež zdôraznila, že prezentovaný zámer je potrebné brať ako prvý návrh, o ktorom by sa malo ďalej diskutovať. Diskusia by mala viesť k záveru, či vytvorenie takejto nezávislej učenej spoločnosti bude mať väčší dopad na spoločnosť, alebo nie. Prof. D. Ježová prezentovala svoju predstavu, že ak by sa UčSS a SAV boli schopní dohodnúť, mohla by sa UčSS odčleniť od SAV podobne, ako to bolo v prípade oddelenia sa Učenej spoločnosti Českej republiky od AVČR. Doc. F. Gömöry vyjadril názor, že vo vyspelejšej spoločnosti by mala byť učená spoločnosť, ktorá je nadrezortnou inštitúciou. Úskalie vidí v praktickej realizovateľnosti návrhu a súhlasí s návrhom prof. Koppela prediskutovať v rámci VZ alebo na to vytvorenej pracovnej skupiny, či má ďalej zmysel venovať energiu rozvíjaniu tohto návrhu.

Prof. Šajgalík podal návrh, aby sa hlasovalo, či diskusia ohľadne prezentovaného zámeru Rady UčSS má na pôde UčSS ďalej pokračovať. Prof. Moczo navrhol, aby sa hlasovalo o možnosti pokračovať v diskusii na ďalšom stretnutí UčSS po preštudovaní zámeru a návrhu jeho realizácie. Výsledok hlasovania:

- 20 členov bolo ZA
- 19 členov bolo PROTI
- 1 člen sa zdržal hlasovania

Na základe výsledku hlasovania sa UčSS už nemôže ďalej zaoberať zámerom Rady UčSS o vytvorenie inštitucionálne nezávislej učenej spoločnosti a materiály s tým súvisiace nebudú zaslané členom UčSS.

6. Rôzne

Na záver VZ prof. J. Noga pripomenul, že v zmysle štatútu UčSS by sa v tomto roku mali konať voľby nových členov do UčSS. Opýtal sa predsedu UčSS, kedy sa voľby budú konať a zdôraznil, že je podstatné, aby sa vyhlásili čo najskôr. Prof. Moczo odpovedal, že Rada UčSS sa zhodla, že voľby by bolo dobré realizovať prezenčnou formou akonáhle to situácia dovolí. Prof. Noga navrhol, aby na jeseň prebehli voľby a to akoukoľvek formou. Väčšina zúčastnených tento návrh podporila.

7. Uznesenie Valného zhromaždenia UčSS

Valné zhromaždenie UčSS berie na vedomie informáciu o činnosti od ostatného VZ a berie na vedomie iniciatívu Rady UčSS o založenie inštitucionálne nezávislej učenej spoločnosti.

Zapísala:

Mgr. Mária Surovcová, PhD., asistentka UčSS

Schválili:

prof. RNDr. Peter Moczo, DrSc., predseda UčSS

doc. Ing. Fedor Gömöry, DrSc. podpredseda UčSS

V Bratislave 31.05.2021